

KRONIKA DZIAŁALNOŚCI MUZEUM HISTORYCZNEGO MIASTA KRAKOWA ZA ROK 1988

Głównymi problemami, wokół których koncentrowała się działalność Muzeum w minionym roku były, podobnie jak w latach poprzednich, sprawy związane z podstawowymi dla muzealnictwa zadaniami:

- gromadzenia i zabezpieczenia zbiorów
- naukowym ich opracowaniu
- udostępnianiem publiczności.

W każdej z wymienionych dziedzin, obok realizacji codziennych planowych zadań, starano się koncentrować uwagę na pewnych wybranych odcinkach, które ze względu na długofalowe zamierzenia, bądź to z powodów szczególnych n.p. rocznicowe obchody, otrzymały rangę wiodących, priorytetowych.

W zakresie gromadzenia i zabezpieczania zbiorów, najistotniejszymi były problemy związane z realizacją planu dalszego rozwoju naszego Muzeum, utworzenia nowego oddziału: Historii Krakowskich Wnętrz Mieszkalnych. Wiele uwagi poświęcono wyposażeniu nowego magazynu zbiorów w odpowiedni sprzęt, instalacje przeciwpożarowe, antywłamaniowe. Prowadzono równocześnie przenoszenie zbiorów do nowego magazynu. Kontynuowano spis z natury.

W opracowaniu zbiorów, za najważniejsze zadanie uznano terminową inwentaryzację nabytków, reinwentaryzację kolekcji militariów oraz systematyczne porządkowanie olbrzymiego zasobu fotografii.

W upowszechnianiu i działalności wystawienniczej na pierwszy plan, wysunięto prace związane z organizacją, wspólnie z Muzeum Narodowym w Krakowie, olbrzymiej wystawy poświęconej 70-tej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości — „Do Ciebie Polsko”.

Obok tych zadań, traktowanych jako pierwszoplanowe, zrealizowano cały szereg innych obowiązków, wynikających ze statutowych zobowiązań Muzeum. Wśród nich były takie, które przyciągały uwagę tysięcy widzów, jak coroczny konkurs szopek, pochód Lajkonika, intronizacja Króla Kurkowego i takie, które mniej widoczne, miały zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania dziś i w przyszłości naszej placówki.

Niezmiernie dużo uwagi poświęcono zabiegom o utrzymanie naszych budynków w należytym stanie. Tutaj wymienić należy między innymi: remont powały strychowej, konserwację pokrycia dachowego, wymianę rynien i blacharki okiennej, remont i malowanie elewacji. Wszystkie te prace, wykonano w budynku głównym Pałacu „Krzysztoforów”. Prowadzono tam

również prace konserwatorskie i zabezpieczające, zabytkowej kamieniarki na dziedzińcu arkadowym. Obok tego, przeprowadzono kapitalny remont pokrycia dachowego Kamienicy Krauzowskiej, przy ul. św. Jana 12, oraz instalacji odgromowej na Wieży Ratuszowej. Usprawniając techniczne zaplecze, dokonano wymiany i zainstalowano nową automatyczną centralę telefoniczną w „Krzysztoforach”.

Całość zadań tego roku, została wykonana w sposób zadawalający. Uzyskane wyniki, przyniosły satysfakcję całemu zespołowi pracowniczemu. Szczególną miarę uzyskanych efektów, może stanowić rekordowa frekwencja, która na wystawach organizowanych w salach własnych, przekroczyła liczbę 170.000 zwiedzających.

ZBIORY

Powiększanie zbiorów muzealnych, trafia ostatnio na coraz większe trudności, mające swe źródło w aktualnej sytuacji rynkowej. Z jednej strony, rynek dzieł sztuki, przeżywa wyraźny kryzys, coraz mniej pojawia się rzeczy wartościowych, z drugiej zaś strony, inflacja powoduje nieprzewidziane skoki cenowe, utrudniające prowadzenie racjonalnej polityki zakupów. Nie bez znaczenia jest też oczywiście, kurcząca się pula środków, które muzeum może przeznaczyć na zakup nowych obiektów.

Mimo tych trudności, starano się zgodnie z przyjętymi od lat zasadami, uzupełniać posiadane kolekcje, przywiązując szczególną wagę do obiektów, dotyczących ikonografii miasta, rzemiosła artystycznego, ju-daików, jak również przedmiotów codziennego użytku, stanowiących otoczenie człowieka, dających świadectwo o przemianach stylu, mody, a także warunków codziennego bytowania mieszkańców Krakowa.

Do zbiorów Muzeum, nabyto w ciągu 1988 roku — 1529 obiektów. Wśród nowonabytych eksponatów 570 pozyskano na drodze zakupu, 626 to przekazy, a 333 to dary. Przyjęto ponadto w depozyt 77 obiektów. Mimo różnych trudności, rok 1988, nie należał do złych. Udało się naszemu Muzeum pozyskać do zbiorów cały szereg znaczących obiektów, które w istotny sposób wzbogacają nasz stan posiadania. Znaczącą pozycję wśród nabytych eksponatów, stanowią dary. Tutaj na pierwszym miejscu wymienić należy hojny przekaz

1. „Rabbi” — ol. pł. mal. St. Krzyształowski Nr inw. 785/VII

artysty plastyka z Republiki Federalnej Niemiec, Alfa Welskiego, który przekazał dla miasta Krakowa 43 swoje prace — rysunki i litografie, będące efektem jego kulkuletniej pasji i zachwytu naszym miastem. Tematem jego twórczości jest piękna architektura starego Krakowa. Dary, które otrzymuje Muzeum, jak zawsze wzbudzają wiele radości i satysfakcji. Traktujemy je bowiem, jako wyraz uznania i za-

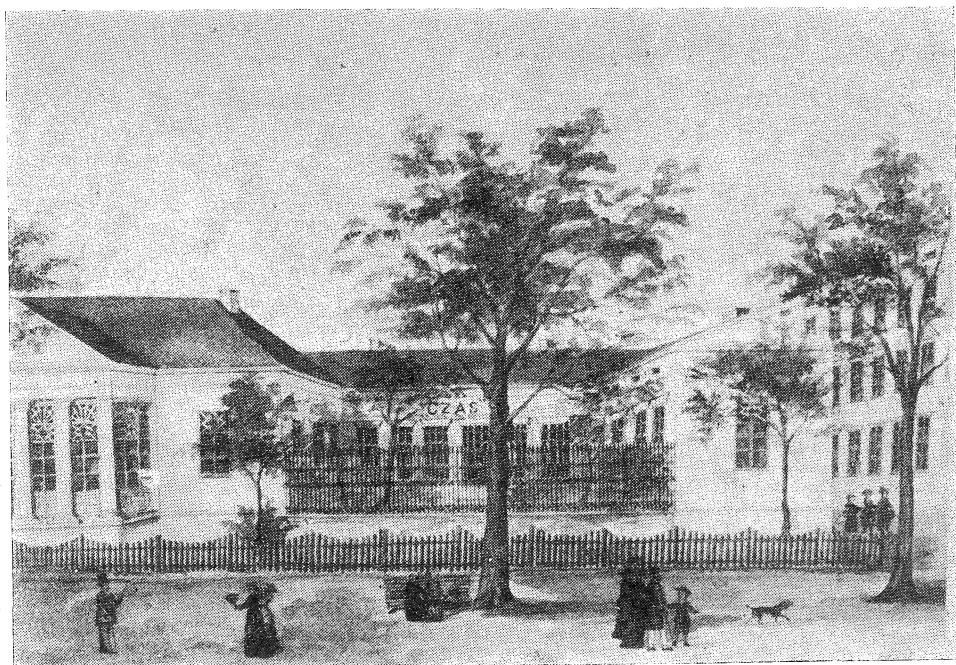
ufania dla naszej placówki, dla polskich muzeów, które wciąż traktowane są przez społeczeństwo, jako najpewniejsze miejsca, w których można złożyć najbardziej wartościowe pamiątki i dzieła sztuki by mogły trwać jako niezniszczalne świadectwa naszej przeszłości, naszej kultury. Wszystkim ofiarodawcom na tej drodze składamy wyrazy serdecznych podziękowań.

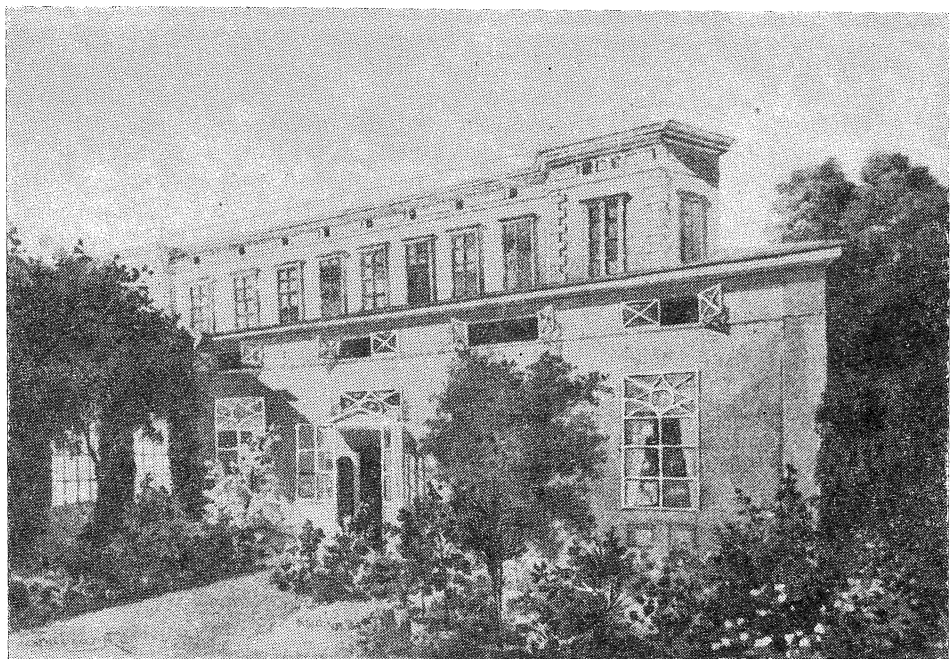
Komisja Zakupu Muzealiów, odbyła 8 posiedzeń, kwalifikując i wyceniając obiekty, nabyte do zbiorów naszego Muzeum. Komisja Wyceny Darów, Przekazów, Depozytów i Wypożyczeń, odbyła 38 posiedzeń, na których wycenione zostało 1503 obiekty. Wszystkie nabytki zarejestrowane zostały w księdze Wpływów Muzealiów oraz przekazane do opracowania.

Wśród zakupionych w tym roku obiektów, na szczególną uwagę zasługują między innymi widoki Krakowa i okolic; „Widok dworku Kirchmayera”, akwarela M. Salb ok. 1875 r., „Widok bocznego pawilonu dworku Kirchmayera”, akwarela ok. 1890 r. E. Fabijański, „Widok Krakowa” akwarela, malował Maksymilian Oborski ok. 1845 roku, „Ruiny zamku w Lanckoronie” akwarela, mal. W. Świerzyński, 1887 r. Nie związane z Krakowem, ale ważne ze względu na osobę twórcy, szkice i rysunki, przedstawiające Syberię, jako miejsce pobytu zesłańców — uczestników Powstania Styczniowego 1863 roku, wśród nich między innymi „Obóz w Usole” rys. ol. M. Oborski, po 1863 roku.

Zakupiono też tekę grafik J. Panka z pracami, dotyczącymi lat 50-tych naszego wieku oraz bardzo ciekawy zbiór rysunków i grafik J. Napieracza, przedstawiających widoki Krakowa i Nowej Huty z lat 1955—1986. Nasze zbiory portretów, wzbogacił o „Portret Jana Marcisiewicza” — urzędnika Wolnego Miasta Krakowa, ol. na pł. mal. J. Brodowski, 1820, „Portret kobiety w czarnej sukni” ol. na pł. mal. K.

2. „Widok dworu Kirchmayera” — akw. ok. 1882 mal. M. Salb nr inw. 2505/III

3. „Dwór Kirchmayera — boczny pawilon” akw. ok. 1890 mal. E. Fabijański Nr inw. 2506/III

Sagnowski 1865, wreszcie dla zbiorów judaistycznych — „Żyd — Ptasznik” rys. kredką K. Hukana 1920 r. Z myślą o przyszłej wystawie „Krakowskich wnętrz mieszkalnych” w Oddziale „Kamienica Hipolitów”, nabyto bardzo ciekawy w znakomitym stanie zachowania, komplet mebli do sypialni „art deco” l. 1920—27, „Skrzynię wyprawną” z datą 1755, secesyjny kredens, i kobierzec perski — Sziraz, koniec XIX w.

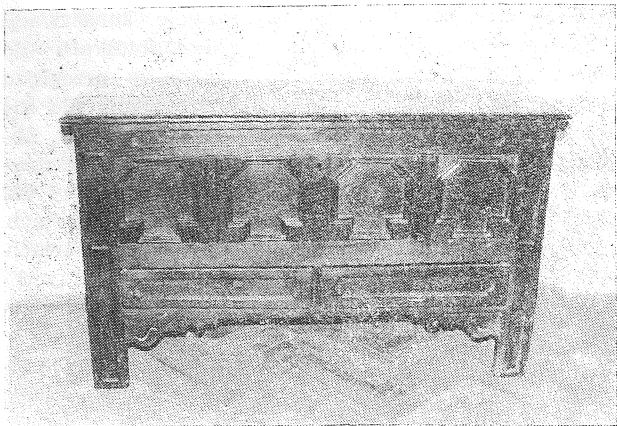
Z rzemiosła artystycznego, nabyto między innymi Dzbanuszek srebrny ze znanej firmy W. Glixelli, E. Kleitz — ok. 1900, Pamiątkowy puchar z widokiem architektonicznym Krakowa, szkło, Czechy ok. 1866 r., Wachlarz firmy J. Arona Bandela, Kraków ok. 1900 r. i dla oddziału judaistycznego Balsamin-ka w kształcie rybki, monogramista I. K., srebro XX-lecie międzywojenne, „Puchar na święto Pesach”,

4. Dzbanuszek — srebro, W. Glixelli, 9. Kleitz ok. 1900 nr inw. 4907/III

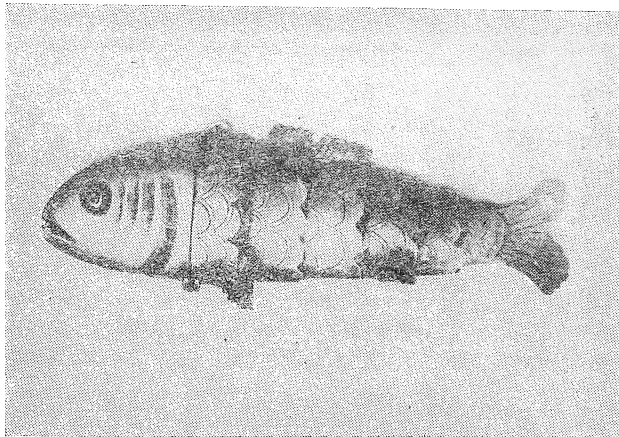

5. „Portret Haliny Czerny-Stefańskiej” — pastel mal. J. Salamon Nr inw. 4309/III

6. Skrzynia wyprawna z datą 1775 — nr inw. 1227/II

8. Balsamika w kształcie rybki — monogramista „JK” — srebro XX-lecia międzywojenne nr inw. 787/VII

szkło kryształowe XX w., ciekawą pamiątkę — papierośnica srebrna, z napisem Okręgowy Komitet Robotniczy PPS ok. 1930 r.

Wśród przekazów, na szczególną uwagę zasługują — „Portret Antoniego Hajdeckiego” ol. pł. mal. A. Siwecki ok. 1978, „Portret Haliny Czerny-Stefańskiej” pastel. J. Salamon 1988, „Widok Wawelu od ptn.zach.” ol. pł. I. Delekta-Wicińska 1987, „Model średniowiecznego Krakowa” wyk. Dańczak 1947 r.

Obok zbiorów muzealiów rosły również zasoby biblioteczne. Głównie koncentrowano się na uporządkowaniu i przeprowadzeniu do nowych pomieszczeń

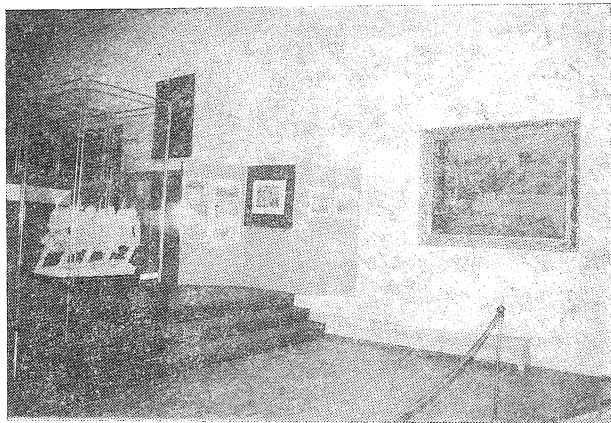
7. Puchar na święto Pesah — szkło kryształowe XX w. nr inw. 788/VII

9. Otwarcie wystawy „Do Ciebie Polsko” 31.X.1988 — przemawia Min. Kultury i Sztuki prof. dr Aleksander Krawczuk, na pierwszym planie — siedzący na krześle legionista Pan Tadeusz Malik, nad Nim po prawej prezes Związku Legionistów Polskich w Krakowie mjr Stanisław Zastawniak

10. Otwarcie wystawy „Do Ciebie Polsko” — na pierwszym planie wsparty o łaskę legionista II Brygady Legionów Polskich Pan Franciszek Grelecki

11. Fragment wystawy „Do Ciebie Polsko”

magazynu druków ulotnych oraz magazynu archiwaliów. Jednocześnie prowadzono prace inwentaryzatorskie, katalogując 300 woluminów wydawnictw zwartych, 100 druków ulotnych oraz 200 archiwaliów.

Wielokierunkowa Pracownia Konserwacji, podobnie jak w latach poprzednich, wykonała prace o charakterze prewencyjno-zapobiegawczym, jak również kompleksową konserwację wielu obiektów. Wiele działań konserwatorskich, podporządkowanych było potrzebom wystawienniczym, co zważywszy na większą niż w latach ubiegłych, liczbę wystawianych na wystawach własnych, jak i użyczanych na wystawy innych muzeów obiektów, powodowało konieczność znacznie bardziej intensywnych działań.

12. Fragment wystawy „Do Ciebie Polsko”

W ciągu roku czynne były pracownice: konserwacji malarstwa, metalu, tkanin, grafiki i fotografii (do końca II kwartału). Pracownice dokonały przeglądu i wydały opinie, dotyczące stanu zachowania dla 554 eksponatów, wypożyczonych na wystawy własne, objazdowe i organizowane przez inne placówki. Pracownice wykonały zabiegi częściowe i całkowite przy 922 obiektach. Pracownia malarstwa przy 85 obrazach, pracownia ram przy 37, metalu przy 107 militariach, medalach, numizmatach, pracownia grafiki przy 66, pracownia tkanin — 144, pracownia fotografii przy 483 zdjęciach — kliszach.

Pracownicy poszczególnych pracowni, prowadzili okresowe przeglądy stanu zachowania i zabezpieczenia zbiorów na wystawach stałych i czasowych oraz w magazynach.

Ruch muzealiów, jak wspomniano wyżej, był duży. Muzeum wypożyczyło innym placówkom 554 obiekty. Organizując wystawy, wypożyczyło od innych placówek 869 eksponatów. Wśród korzystających z naszych zbiorów, były między innymi takie placówki jak: Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Muzeum Historii w Łodzi, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Muzeum Zamku w Dębnie, Muzeum Narodowe w Krakowie.

Przekazującymi i ofiarodawcami były następujące osoby i instytucje: Zofia Danielak, Aleksander Chrobak, Jadwiga Gross, Artur Haba, Kazimierz Kisielewski, Leszek Ludwikowski, Jadwiga Milanicz, Stanisław Piwowarski, Zbigniew Rusinek, Anna Sagan, Andrzej Szczygieł, Ignacy Trybowski, Kazimierz Trzos, Alf Welski, Rafał Zuławski, Wydział Kultury Urzędu Miasta Krakowa, Muzeum Narodowe w Krakowie, Narodowy Bank Polski-Skarbiec Emisyjny w Warszawie.

WYSTAWY

Rok ten należał do szczególnie pracowitych i udanych, jeśli wziąć pod uwagę ilość i znaczenie przygotowanych przez pracowników naszego Muzeum wystaw. Główny wysiłek koncentrowano na dwóch rocznicowych ekspozycjach. Pierwsza z nich poświęcona była 70-tej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku, druga zaś dotyczyła 40-tej rocznicy zjednoczenia ruchu robotniczego. Obok tych dwóch ekspozycji, korzystając ze współpracy z Muzeum Narodowym w Krakowie, przyjęto i udostępniono w salach naszego Muzeum ekspozycję towarzyszącą wielkiej wystawie, poświęconej Arturowi Grottgerowi, a zatytułowaną: „W kręgu Artura Grottgera”. Ekspozycja ta, stanowiła znakomite uzupełnienie monograficznej wystawy Artura Grottgera, dawała wyobrażenie o atmosferze i kierunkach poszukiwań artystycznych bezpośrednich poprzedników oraz grona przyjaciół i rówieśników artysty.

Osobną pozycję, stanowiła wystawa, zorganizowana przez Muzeum Sztuki z Irkucka. Na tej ekspozycji, zaprezentowano ikony kręgu syberyjskiego oraz portrety badaczy Syberii, kupców i rzemieślników, w tym również zesłańców Polaków, którzy skazani na zsyłkę czy katorgę, nie powrócili do kraju, tam założyli rodziny i na trwałe wrosli w środowisko pionierów Syberii.

W okresie wakacyjnym, z myślą o dzieciach i turystach, przybywających do Krakowa, przygotowano wspólnie ze Spółdzielnią Wypiańskiego, wystawę „*Lalki regionalne świata*”. Spółdzielnia Artystyczna im. Stanisława Wypiańskiego, od lat zajmuje się między innymi organizowaniem konkursów i wystaw najpiękniejszych lalek z różnych regionów świata. Wystawa znakomicie przygotowana i zaaranżowana plastycznie przez artystów ze Spółdzielni Artystycznej im. St. Wypiańskiego zdumiewała pomyślowością twórców lalek i tych, wyrosłych z kręgu kultury europejskiej, jak i tych z dalekich Indii i Chin, czy krajów Afryki i Południowej Ameryki. Lalki te, to nie tylko służące do zabawy, ale przede wszystkim lalki o charakterze trochę pamiątkarskim, dające okazję do zaprezentowania bogactwa i różnorodności ubioru różnych grup etnicznych z wszystkich zakątków świata. Ekspozycja ta, według zamierzeń jej twórców, była kolejną z ich strony próbą przymiarki, do założenia w Krakowie Muzeum Lalki. Frekwencja i wrażenia zarówno dorosłych, jak i młodocianych widzów, wskazywały, że tego rodzaju placówka na pewno miałaby licznych miłośników i przyjaciół.

Jak zawsze, dużą popularnością cieszyły się również wystawy szopek. Obok prezentowanej w salach Muzeum wystawy pokonkursowej na której pokazano szopki zgłoszone do 45 konkursu, urządzono ekspozycję szopek krakowskich w Belgii oraz w kilku miastach naszego kraju między innymi we Włocławku, Zabrzu, Raciborzu i Sandomierzu.

Najwięcej trudu włożono, jak to powiedziano wyżej w przygotowanie dużej ekspozycji, poświęconej 70-cio leciu odzyskania niepodległości. Wielomiesięczna kwerenda w licznych muzeach, bibliotekach i archiwach, kontakty z kolekcjonerami i zbieraczami pamiątek, spotkania z żyjącymi jeszcze bohaterami walk o niepodległość, z członkami ich rodzin, ze zbiornicami klasztornymi i kościelnymi, przegląd wielu pamiątek i dokumentów zaowocowały zebraniem olbrzymiego materiału, który często po raz pierwszy od wielu lat stał się dostępny dla historyków i badaczy. Liczba zebranych materiałów, przekroczyła oczekiwania, zdecydowano więc, że wystawa będzie zlokalizowana w największej sali wystawowej w Krakowie, w Pałacu Sztuki. Autorzy koncepcji, mając świadomość, iż w wielu placówkach muzealnych, przygotowywane są wystawy, poświęcone walkom narodu polskiego o niepodległość, zrezygnowali z sięgania do tradycji powstańczych, decydując się na pokazanie wydarzeń najważniejszych związanych z czasem I wojny światowej. Cezurę wyjściową stanowił rok 1908, traktowany jako początek ożywającego na nowo w Galicji ruchu niepodległościowego, rok powstania pierwszej, tajnej organizacji, która postawiła sobie za cel walkę zbrojną — Związku Walki Czynnej.

Wydarzenia owych lat, pokazano, posługując się dokumentami, listami, drukami wydawanymi przez specjalny dział wydawnictw Naczelnego Komitetu Narodowego, odznakami i odznaczeniami. Główną osią wystawy, były dzieje Legionów Polskich. Starano się pokazać zarówno wysiłek organizacyjny twórców Legionów, ich szlak bojowy, jak i życie codzienne w polu i okopach. Wiele miejsca poświęcono stosunkowi społeczeństwa do pierwszych o latach żołnierzy, co

z orłem na czapce szli walczyć o wolną Polskę. Obok pamiątek i odznaczeń, pokazano mundury i broń. Szczególne miejsce na wystawie zajęły dzieła sztuki. Sztuka legionowa obfituje w wiele bardzo różnorodnych dzieł. Autorzy scenariusza, znakomicie potrafili wykorzystać bogactwo sztuki, raz posługując się dziełami artystów legionistów, dla podkreślenia i dodatkowego uwypuklenia najistotniejszych wydarzeń epopei legionowej, drugi raz, prezentując w zwartej grupie — jak żołnierzy w okopach — portrety legionistów. Wysiłek koncepcyjny, dbałość o historyczną prawdę autorów scenariusza wystawy, zbiegły się z wycuciem eksponatu oraz dużą wrażliwością i smakiem artystycznym autorów koncepcji plastycznej, co w całości zaowocowało ekspozycją nie tylko bogatą faktograficznie, ale i znakomitą artystycznie. Na wystawie zaprezentowano obiekty pochodzące w przeważającej mierze ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Historycznego m. Krakowa, Archiwum Państwowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem, Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu, Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Okręgowego w Radomiu, Muzeum Konstantego Łaszczy w Dobrem, Klasztoru Ojców Kapucynów w Krakowie, jak i olbrzymiej rzeszy osób prywatnych, wśród nich między innymi: Aliny Angelusowej, Józefa Jastrzębskiego, Jerzego Sanowskiego, Leszka Zachuty, J. Gumowskiej-Borelowskiej, J. Adamczyka, R. Terleckiego i wielu, wielu innych. Autorami scenariusza i komisarzami wystawy bli: mgr mgr Wacława Milewska, Maria Zientara, Janusz T. Nowak, zaś twórcami oprawy plastycznej, Ryszard Kucharski, Janusz Kuchajda i Andrzej Peller. W przygotowaniu i ostatecznym montażu uczestniczyło, często do późnej nocy, wiele koleżanek i kolegów z Muzeów Narodowego i Historycznego, którym za ich trud należą się słowa szczególnego podziękowania. Wystawę otworzył w dniu 31 października Minister Kultury i Sztuki prof. Aleksander Krawczuk. W otwarciu uczestniczyli żyjący w Krakowie żołnierze Legionów. I wreszcie, na końcu, o tytule wystawy. Został on zaczerpnięty z czterowiersza, wyrzytego na krzyżu ustawionym na Przełęczy Pantyrskiej, nazwanej później Przełęczą Legionów. Wiersz ten brzmiał:

*„Młodzieży polska, patrz na ten krzyż
Legiony Polskie dźwignęły go wzwyż
Przechodząc góry, doliny i wały
Do Ciebie Polsko i dla Twej chwały”*

DATY OTWARCIA WYSTAW

A. Sala wystaw zmiennych ul. Franciszkańska 4

- 19.III. — „*W kręgu Grottgiera*” — wystawa zorganizowana przez Muzeum Narodowe w Krakowie i we Wrocławiu
- 3.VI. — „*Ocalić od zapomnienia*” — X pokonkursowa wystawa fotograficzna zorganizowana wspólnie z Towarzystwem Miłośników Historii i Zabytków Krakowa

- 28.VI. — „*Lalki regionalne świata*” — ze zbiorów Spółdzielni Artystycznej im. Stanisława Wyspiańskiego
- 19.X. — „*Malarstwo syberyjskie XVII—XIX w.*” — z Kolekcji Irkuckiego Obwodowego Muzeum Sztuki, komisarz wystawy St. Maciejowski
- 7.XII. — „*Szopki krakowskie*” — wystawa pokonkursowa — komisarz wystawy Anna Szalapak

B. Wystawy organizowane poza własnymi salami

Pałac Sztuki

- 31.X. — „*Do Ciebie Polsko*” — w 70-tą rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości — komisarze: Wacława Milewska, Maria Zientara, Janusz T. Nowak

Muzeum Lenina ul. Topolowa

- 15.XII. — „*PZPR — geneza — dzień pierwszy*” — komisarze: Danuta Pasternak, Stanisław Piwowarski

C. Wystawy objazdowe i oświatowe

- 10.I. — „*Kraków w starej fotografii*” — Szkoła Podstawowa nr 78 w Krakowie
- 22.III. — „*Obyczaje, obrzędy, tradycje Krakowa*” — Muzeum Regionalne w Myślenicach
- 3.VI. — „*Szopki krakowskie*” — Dom Muzyki w Zabrze
- 26.XI. — „*Kraków w starej fotografii*” — Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Krakowie
- 15.XII. — „*Szopki krakowskie*” — Muzeum w Raciborzu
- 19.XII. — „*Szopki krakowskie*” — Muzeum Okręgowe w Sandomierzu

D. Wystawy zagraniczne

- 17.XII. — „*Szopki krakowskie*” — Brasschat (Belgia)

Organizując wystawy, Muzeum korzystało z życzliwości następujących placówek: Archiwum Państwowego w Krakowie, Biblioteki Jagiellońskiej, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu, Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy, Muzeum Konstantego Łaszczy w Dobrem, Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Muzeum Lenina w Krakowie.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-UPOWSZECHNIENIOWA

Działalność naukowa, podobnie jak w latach poprzednich, koncentrowała się głównie na zbiorach. Działy merytoryczne, wykonywały prace inwentaryzacyjne, opracowując karty katalogu naukowego nowo

pozyskanych obiektów oraz prowadziły reinwentaryzację, uzupełniając informacje o obiektach, o których wiedza w ciągu ostatnich lat, została wzbogacona o nowe ustalenia. Jednocześnie prowadzono studia nad dziejami Krakowa.

Wiele uwagi i czasu, poświęcono na kwerendy do wystaw, które zostały zrealizowane w tym roku m. in. „*Do Ciebie Polsko*”, „*PZPR — geneza — dzień pierwszy*”, jak i wystaw, które realizowane będą w roku przyszłym. Tutaj wymienić trzeba przede wszystkim badania prowadzone przez mgr mgr G. Lichończak i W. Turdę, przygotowujących scenariusz ekspozycji, poświęconej „*Krakowowi w okresie autonomii galicyjskiej*” oraz mgr E. Wojciechowską i M. Niezabitowskiego, opracowujących scenariusz ekspozycji, poświęconej wybitnemu krakowianinowi, ministrowi i wicepremierowi, twórcy Gdyni i Centralnego Ośrodka Przemysłowego — Eugeniuszowi Kwiatkowskiemu. Kontynuowano, prowadzone wielokierunkowo studia nad zbiorami judaistycznymi oraz dziejami żydowskiej ludności Krakowa. Ich efektem były, przygotowane do 15-tego numeru „*Krzysztoforów*”, artykuły: E. Dudy — „*Stary cmentarz żydowski w Krakowie*”, M. Natkańca — „*Żydowska konspiracja zbrojna w Krakowie i regionie krakowskim w okresie okupacji hitlerowskiej*” Zofii Wordliczek — „*Młodzież wyznania mojżeszowego na Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1918—1939*”, Anny Jodłowiec — „*Judaika w zbiorach Muzeum Historycznego — malarstwo i grafika*” i w tym samym cyklu Aleksandry Jaklińskiej-Dudowej — „*Żydzi w fotografii*”. Powstały też artykuły, poświęcone dziejom społecznym i politycznym klasy robotniczej Krakowa.

J. Salwiński opracował dzieje „*Grup anarcho-syndykalistycznych A. Wróblewskiego przed 1914 r.*”, St. Piwowarski — „*Konspiracyjne dzieje PPS w latach 1939—1945*”. Kontynuowano badania nad dziejami pracownicy introligatorskich, mgr J. Mazurkiewicz ukończył artykuł, poświęcony „*Robertowi Jahodzie i znaczeniu jego warsztatu w rozwoju sztuki introligatorskiej w Polsce*”. Wśród prac dokumentacyjnych, wymienić należy, prowadzone systematycznie od kilku lat, kwerendy działu „*Walki i męczeństwa Polaków w okresie okupacji hitlerowskiej*”, który kontynuował gromadzenie materiałów do „*Bibliografii historii Krakowa w okresie wojny i okupacji*” oraz kartotek: uczestników ruchu oporu, więźniów obozów hitlerowskich, członków aparatu okupacyjnego w dystrykcie krakowskim (mgr mgr T. Gąsiorowski, A. Kuler, M. Natkaniec). Dział historii Teatru kontynuował prace nad repertuarem scen krakowskich, ze szczególnym uwzględnieniem Teatru „*Siedmiu Kotów*”. Pracownia dokumentacji Architektury i Zmian Urbanistycznych, wykonała dokumentację opisowo-fotograficzną m. in. dla peryferyjnych dzielnic miasta: Kawior i Ludwinów. Warto tu dodać, że pracownicy Muzeum współpracowali z wieloma placówkami badawczymi, przygotowując szereg informacji dotyczących zarówno naszych zbiorów, jak i szeroko pojmowanej problematyki dziejów i kultury Krakowa. Między innymi dr C. Bąk-Koczarska, przygotowała referat „*Władze miejskie Krakowa w latach I wojny światowej*”, na sesję zorganizowaną przez Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa (17.VI.) mgr J. T. Nowak i mgr

W. Passowicz — prowadzili wykłady z zakresu muzealnictwa w Poddyplomowym Studium Muzeologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Kontynuowano, rozpoczęte w poprzednim roku spotkania naukowe z referatami, przygotowanymi przez pracowników naszej placówki i zaproszonych gości.

Odbyły się spotkania na następujące tematy:

- 11.I. — „Charakter eksponatów w muzeach historycznych” — mgr H. Świątek
- 8.II. — „Polskie muzea w Szwajcarii” — mgr G. Lichończak
- 14.III. — „Zwyczaje i obrzędy żydowskie i przedmioty z nimi związane” — mgr E. Duda
- 11.IV. — „Potrzeby badawcze i muzealne w zakresie utrwalania życia społeczno politycznego krakowskiego ośrodka robotniczego” — mgr St. Piwowarski
- 9.V. — „Czy obiekty militariów w Muzeum Historycznym m. Krakowa można nazwać zwartą kolekcją” — mgr Aleksandra Radwan
- 6.VI. — „Krakowskie zakłady introligatorskie” — mgr J. Mazurkiewicz
- 26.IX. — „Palestyna — Jerozolima — Izrael” — dr I. Samkowa
- 10.X. — „Zbiory numizmatyczne i medalierskie Muzeum Historycznego m. Krakowa — problemy badawcze i kolekcjonerskie” — mgr E. Błażewska
- 14.XI. — „Lwów i okolice” — mgr J. T. Nowak
- 12.XII. — „Kamienica Hipolitów — muzeum wnętrz mieszczańskich” — mgr W. Turdza

Działalność upowszechnieniowa, koncentrowała się głównie na wystawach. Starano się o pozyskanie do ich oglądania jak największej liczby zwiedzających. W tym celu, zgodnie z metodyką wypracowaną od wielu lat, utrzymywano ścisłe kontakty z organizatorami ruchu turystycznego, Pałacem Młodzieży — Pracownią Upowszechniania Kultury, Kuratorium Krakowskiego Okręgu Szkolnego oraz innymi placówkami oświatowymi i szkolnymi. Nie zaniedbywano też akcji prelekcji w domach kultury, bibliotekach, świetlicach środowiskowych i zakładowych. Muzeum, podobnie jak w latach poprzednich, było, wspólnie z Państwowymi Zbiorami Sztuki na Wawelu i Oddziałem Doskonalenia Nauczycieli, organizatorem Olimpiady Historycznej dla dzieci najstarszych klas szkół podstawowych. Prowadzono również wspólnie z Pałacem Młodzieży tradycyjny konkurs „Czy znasz Kraków?”. Tematyką tegorocznego już 24 konkursu były „Dzieje, kultura i sztuka Krakowa w dobie Renesansu”. W okresie ferii zimowych i wakacji, prowadzono spotkania dla dzieci — „Godzina legend o Krakowie”. Warto zaznaczyć, że rok ten był bardzo udanym — wzrosła liczba zwiedzających na wystawach zorganizowanych w salach Muzeum. Gościliśmy 171.538 osób. Przeprowadzono też większą liczbę lekcji muzealnych (85) dla 3.148 uczniów. Po wystawach stałych i czasowych oprowadzono 534 grupy wycieczkowe. W salach muzealnych odbyło się ponadto 3 koncerty w ramach festiwalu „Muzyka w Starym Krakowie”. Jak

co roku było Muzeum organizatorem imprez o charakterze masowym.

- 9.VI. — Odbył się tradycyjny „Pochód Lajkonika”
- 19.VI. — Uroczysta intronizacja Króla Kurkowego — Leona Grzybka
- 1.XII. — XLV — konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

W tym roku nie możemy pochwalić się zrealizowaniem wydawnictw o znaczącym charakterze. Jediną większą pozycją, był przygotowany i wydrukowany 14 nr „Krzysztoforów”, zawierający m. in. następujące artykuły: J. T. Nowaka „Pogrzeb Rokitniańczyków w Krakowie w 1923 r.”, M. Borowiejskiej-Birkenmajerowej „Kraków w dziele „La Pologne” Leonarda Chodźki”, Zb. Dratha „Zbiory monet orientalnych w muzeach krakowskich”, M. Kwaśnik — „Starodruki pochodzące z krakowskiego antykwariatu „Kultura” Marii Seidenowej w zbiorach Muzeum Historycznego m. Krakowa”, G. Lichończak — „Prawda i legenda o srebrnym kurze Krakowskiego Towarzystwa Strzelczego”. Obok wymienionych, zamieszczono jeszcze artykuły M. Zientary, E. Wojtałowej, W. Kucharskiego, W. Passowicza.

Z innych wydawnictw, przygotowanych przez pracowników naszego Muzeum, na uwagę zasługuje informator wystawy „Do Ciebie Polsko” Z dziejów walk o niepodległość w l. 1908—1918”, do którego załączono, przygotowane w formie ulotnych druków-listów, karty z wierszami poetów legionowych. Autorkami tekstu informatora były: Wacława Milewska i Maria Zientara. Obszerniejszym drukiem był też informator wystawy „PZPR — geneza — dzień pierwszy”, zrealizowany wspólnie z Muzeum Lenina. Autorami tekstu byli: D. Pasternak i St. Piwowarski.

Ponadto zrealizowano dwa ciekawe plakaty — jeden do wystawy „Do Ciebie Polsko”, autorstwa Ryszarda Kucharskiego, drugi do wystawy szopek, projektu Witolda Turdzy. Technika małej poligrafii, wykonano informator wystawy „Malarstwo syberyjskie XVII—XIX w.”. Wydano też, przygotowane przez Beatę Szydło „Sprawozdanie z XLV konkursu szopek”. Obok tego, ukazały się jak zwykle inne druki reklamowe, afisze, zaproszenia na wystawy i imprezy.

RADA MUZEALNA

- 18.IV. — Odbyło się posiedzenie Rady, pod przewodnictwem prof. dr hab. St. E. Nahlika. W trakcie posiedzenia dyrektor A. Szczygieł, przedstawił sprawozdanie z działalności Muzeum w 1987 roku, podkreślając, iż w ciągu minionego roku wykonano wszystkie planowane zadania. Za najciekawsze dokonanie, uznał przygotowaną z okazji 30-tej rocznicy powstania 8- Pomorskiej Dywizji Powietrzno-Desantowej wystawę, poświęconą tej jednostce, która na trwałe wrosła w pejzaż naszego miasta. Jednocześnie podkreślił, iż w ciągu

tego roku wiele wysiłku poświęcono na porządkowanie zbiorów, koncentrując największą uwagę na spisie z natury obiektów muzealnych, pracach inwentaryzatorskich oraz przygotowaniu remontów w budynkach Celestatu i Kamienicy Hipolitów. Następnie przedstawił podstawowe założenia planu pracy na rok 1988, wskazując, że najpoważniejszym zadaniem będzie przygotowanie dużej ekspozycji, poświęconej 70-cio leciu odzyskania niepodległości. W dyskusji zabierali głos prof. dr hab. J. Frazik, prof. dr hab. A. Pilch, prof. dr hab. R. Reinfuss, prof. dr hab. St. E. Nahlik, dr M. Rostworowski. Mówcy koncentrowali swoją uwagę, zarówno na problematyce należytego przygotowania bazy muzealnej, jak również wskazywali na konieczność rozwijania szerszej akcji popularyzatorskiej. Podkreślali też, aby koniecznie zwrócić uwagę na rozwijanie specjalizacji pracowników merytorycznych.

- 5.XII. — Odbyło się kolejne posiedzenie Rady, w trakcie którego dyr. A. Szczygieł złożył sprawozdanie z wyników, osiągniętych przez Muzeum w ciągu kończącego się roku 1988. Podkreślił, że zaangażowanie i wysiłek pracowników naszej placówki uwieczniła doskonale odebrana przez publiczność i fachową krytykę wystawa „*Do Ciebie Polsko*”. Ponadto wskazał, że mijający rok przebiegał pod znakiem prac porządkowych, wewnątrz naszej placówki. Wicedyrektor W. Passowicz, przedstawił plany Muzeum na rok 1989. Wśród najważniejszych zadań, nadchodzącego roku wymienił zorganizowanie dwóch wystaw zagranicznych — „*Kraków w okresie autonomii galicyjskiej*” w Grazu (Austria) oraz „*Kraków — Norymberga — widoki miast*”. Z wystaw zorganizowanych w kraju, za najważniejsze uznano ukończenie i otwarcie ekspozycji, poświęconej „*Dziejom Teatru Krakowskiego*” oraz wystawy, poświęconej 50-tej rocznicy wybuchu II wojny światowej. W dyskusji nad sprawozdaniem zabierali głos: prof. dr hab. Z. Żygulski, prof. dr hab. A. Pilch, prof.

dr hab. Zb. Perzanowski, prof. dr hab. R. Reinfuss, doc. dr hab. K. Nowacki, prof. dr hab. St. E. Nahlik. Mówcy z uznaniem wypowiadali się o osiągnięciach i zamierzeniach Muzeum, wskazywali, że wystawa, poświęcona 50-tej rocznicy września, winna mieć charakter wystawy monograficznej, obejmującej całokształt życia Krakowa w okresie okupacji hitlerowskiej. Za interesujące uznali też zamierzenie, zorganizowania wystawy, poświęconej premierowi Eugeniuszowi Kwiatkowskiemu. Obradom przewodniczył prof. dr hab. St. E. Nahlik.

ZMIANY PERSONALNE

- 30.V. 1988 — przeszedł na emeryturę długoletni zastępca dyrektora d/s naukowych mgr Leszek Ludwikowski.
- 1.VI. 1988 — na stanowisko zastępcy dyrektora d/s naukowych powołany został dotychczasowy kierownik Działu Naukowo-Oświatowego Muzeum mgr W. Passowicz.

W ciągu roku przyjęte zostały do pracy w naszym Muzeum następujące osoby: Ewa Czerniewska, Małgorzata Babiak, Paweł Batiuszak, Iwona Cieślík, Leszek Dyrda, Marek Felusiak, Zbigniew Gardała, Janina Godyń, Irena Lejkowska, Magdalena Kołodziej, Roman Kiedroń-Lisowski, Iwona Karpińska, Dorota Kwiecień, Stanisław Maciejowski, Barbara Miszczyk, Jadwiga Opióła, Michał Maksymiuk, Józef Poznański, Anna Pajak, Mieczysław Radwański, Stanisława Rossek, Józef Skowronek, Sławomir Szlachetka, Jolanta Surma, Lidia Słowikowska, Małgorzata Tafel, Bożena Urbańska, Jolanta Wcisło, Renata Zięba.

Odeszli z pracy: Zbigniew Drath, Leszek Dyrda Wiesława Filip, Anna Filip, Marek Felusiak, Zbigniew Gowdała, Janina Godyń, Jadwiga Kwaśnik, Beata Gućalska, Maria Łabaj, Adam Mączka, Jadwiga Opióła, Józef Poznański, Witold Rusinek, Beata Sady, Józef Skowronek, Danuta Sobków, Jolanta Surma, Jan Sojka, Krystyna Tabańska, Katarzyna Wojnar, Bożena Wójtowicz, Helena Wicher, Renata Zdeb.